

17253
Gk-114

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI
Siyaset Planlama Genel M¼d¼r Yardımcılığı

15 Temmuz 2013

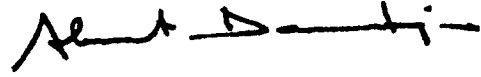
Sayı : 66625779-026.21-2013/38330
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Aytun
Çıray/7/17253

T¼RKİYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİNE

İlgi: 18.02.2013 tarih ve 43452547-120.07-180602 sayılı yazıları.

İzmir Milletvekili Aytun Çıray'ın ilgide kayıtlı 7/17253 sayılı yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Ahmet DAVUTOĞLU
Dışışleri Bakanı

Ek:1

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
(66625779-026.21-2013-28330 sayılı yazının ekidir)

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN AYTUN ÇIRAY'IN YÖNELTTİĞİ
7/17253 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN YANITI

SORU:

Bir süredir ulusal basında, “Çözüm cari açık sorununu da halleder”, “Bölünmüş Irak ucuz enerji demek”, “Ankara-Washington-Erbil eksenini”, “Tahran-Bağdat Şam'a karşı”, “Kerkük politikasıyla PKK sorununu çözelim”, “Enerjide büyük bir imkân çıktı” “İşbirlikçi sermayenin Musul İştahı” başlığıyla çeşitli haberler çıktı.

Bu haberlere göre Mayıs 2012'de Hükümetiniz, Bağdat devre dışı bırakarak Kürdistan Bölgesel Yönetimi ile "tarihsel önemi olan" bir enerji antlaşması imzalamış. Anlaşma, Bağdat'ı devre dışı bırakarak kuzeyde petrol ve doğalgaz arama ve çıkarmayı, bulunan petrol ve doğalgazın Türkiye üzerinden dünya piyasalarına satılabilmesini içeriyormuş ve Türkiye İKBY ile yaptığı anlaşmayı hayata geçirmiş.

Nitekim Sayın Başbakan bu yazılanları doğrulayarak, Bölgesel yönetimin kendi yetki ve tasarrufunu kullandığını, merkezi hükümetin rahatsız olacağı bir durum olmadığını ifade etti.

8 Ocak 2013'ta Reuters başta olmak üzere, uluslararası yayın organlarında ve Türk medyasında kuzey Irak'tan Türkiye'ye tankerlerle karayolu üzerinden petrol ve türevleri sevkiyatının başladığı, öncelikle ilgili şirket (Genel Energy) yetkilileri tarafından duyurulmuştur. Genel Energy Şirketinin Genel Müdürü Tony Hayvard uluslararası haber ajanslarına yaptığı açıklamada, söz konusu sevkiyata izin veren anlaşmanın niteliğinin "devletten devlete (Government-to-Government)" olduğunu da açıklamıştır.

Bu çerçevede:

1. Türkiye ile İKBY'nin bir enerji anlaşması imzaladığı doğru mudur? Doğruysa hangi tarihte ve kim tarafından imzalanmıştır? Ekleri varsa kimlerin imzaları veya parafları vardır?
2. Bu anlaşma varsa ve ilgili şirket yetkililerince ifşa edildiği şekilde "devletten devlete" imzalanmışsa, Türkiye ile hangi devlet arasında imzalanmıştır? İKBY uluslararası tanınırlığı olan bir "devlet" midir?
3. Eğer böyle bir anlaşma yapıldıysa, Irak ve İKBY Anayasalarına göre İKBY'nin merkezi Irak hükümetinin onayı olmadan bu anlaşmaya imza atma yetkisi var mıdır?
4. İKBY'nin bu anlaşmayı yapma yetkisi varsa, Irak Merkezi hükümeti neden ve neye dayanarak petrolün doğrudan Türkiye'ye sevk edilmesi ve satılması halinde üretici firmayı dava edeceğini, satılan mallara el koyacağını resmen açıkladı?
5. Irak Merkezi Hükümeti'nden bu onay alınmadıysa, T.C adına bu anlaşmayı imzalayanlar hangi hukuki zemine, kanuna, kararnameye veya yönetmeliğe dayanarak bu belgeye imza atmışlardır?
6. İKBY muhatap olarak bir devlet, bir uluslararası hukuki süje olmadığına göre, onunla anlaşma yapmak uluslararası hukuk yanında T.C hukukuna da aykırı değil midir?

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI
(66625779-026.21-2013-28330 sayılı yazının ekidir)

7. T.C. Dışışleri Bakanlığı'nın bu anlaşmadan haberi var mıdır? Varsa, Dışışleri Bakanlığıımız bu müzakerelerde hazır bulunmuş mudur?
8. Bakanlığınız İKBY'yi muhatap kabul ettiği takdirde, bu muhataplık hangi ulusal ve uluslararası hukuka uygunluk teşkil etmektedir?
9. Bu anlaşma gizli midir? Gizliyse nedeni nedir? Bu bir uluslararası anlaşmaysa Hükümetiniz tarafından hangi tarihte onay için TBMM'ne sevk edilecektir?
10. Bu anlaşma hala TBMM'nin onayına sevk edilmediği ve hukuken yürürlüğe girmediği halde, kuzey Irak'tan petrol sevkiyatı neye dayanılarak merkezi Irak yönetiminin kesin muhalefetine rağmen başlatılmıştır?
11. Bu bir anlaşma değil de bir kararnameyse hukuki dayanağı nedir?
12. İKBY'den alınıp satılacak petrol ve ürünlerinin sevkiyatının imtiyaz hakkının Power Trans adlı bir firmaya verildiği anlaşılmaktadır. Böyleyse, bu şirkete nasıl imtiyaz verilmiştir? Bu şirketin bu konudaki tecrübesi nedir, kaç yıllık bir şirkettir? Şirketin görünen sahibi kimdir? Arkasında kim vardır?
13. Bu imtiyaz hangi ihale yöntemleri ile verilmiştir? Başka başvuran şirket var mıdır? Varsa başvuruda bulunan diğer firmaları neden reddettiniz?
14. Şu anda Kuzey Irak'tan Mersin ilimize karayolu ile petrol taşınması bu anlaşmaya göre mi yapılmaktadır?
15. Basında çıkan ve yalanlanmayan haberlere göre, doğalgazın Türkiye'ye getirilme imtiyazının Siyah Kalem adlı bir şirkete verildiği belirtilmektedir. Bu şirketin doğalgaz tecrübesi nedir, kaç yıllıktır? Bu şirkete bu imtiyaz hangi ihaleyle verilmiştir? Şirketin sahipleri kimdir? Arkasında kim bulunmaktadır?
16. Basındaki haberlere göre, görüşleri sorulan kuzey Irak yetkililerinin imtiyaz hususunda "anılan şirket isimlerinin kendilerine Türk yetkililerce verildiğini" belirttikleri yer almıştır. Bu doğruysa, bu yetkililer kimlerdir, hangi kamu kurumunda görev yapmaktadırlar?
17. Söz konusu iki şirketin adlarının imtiyaz olarak kuzey Irak tarafına bildirilmesi kimin talimatıyla ve yetkisiyle gerçekleşmiştir?
18. Anlaşma uyarınca, T.C. Devletinin bir off-shore şirketi kurduğu ve BOTAŐ, TIPIC gibi kamu kuruluşlarının içinde yer alacağı bu şirketin boru hatlarına ortak olacağı anlaşılmaktadır? Bu off-shore şirkette kamu kuruluşlarının yanı sıra bazı özel sektör şirketlerinin ortak edileceği doğru mudur? Doğruysa bunlar hangi şirketlerdir? Bu şirketler hangi yöntemle seçilecektir? Bir ihale yapılacak mıdır?
19. Anlaşma uyarınca Türk kamu kuruluşları bilfiil kuzey Irak ile doğrudan işbirliği içine girecekleri bu nedenle TPAO'nun Irak'ın diğer bölgelerindeki imtiyazlarının akıbeti ne olacaktır?

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
(66625779-026.21-2013-28330 sayılı yazının ekidir)

20. Müzakere ve anlaşmaların yürürlüğe girmesi halinde Irak'ın fiilen bölünmesi kaçınılmaz olduğuna göre Türkiye'nin Irak'ın bölünmez bütünlüğünü savunan dış politikası değişmiş midir?
21. Irak merkezi yönetimi ile kuzey Irak güçleri arasında meydana gelen çatışmalar göz önüne alındığında, bu anlaşma nedeniyle Irak'taki gergin durumun daha da bozulması ve çatışma ihtimalinin artması T.C. Devleti'nin ilgili kurumlarını rahatsız etmemekte midir?
22. Son dönem de ortaya attığınız "Barış Projesi"nin bu anlaşma ile ilgisi nedir? Anlaşmayı güvenceye mi almaya çalıştınız?
23. IKBY ile Türkiye arasında federatif bir cumhuriyet kurulmasını düşünüyor musunuz?
24. Dünya hukuk, siyaset ve konjonktürüne aykırı olacak olan bu yandaşlara menfaat sağlama siyasetinizin başımıza ne gibi dertler açacağı konusunda bir öngörünüz ve (B) plânınız var mı?

CEVAP:

2002 yılından bu yana 40'a yakın yabancı şirket tarafından IKBY ile 50'ye yakın üretim paylaşım sözleşmesi (ÜPS) imzalanmıştır. IKBY enerji sektörüne yatırım yapan değişik menşeli (ABD, Kanada, Türkiye, ÇHC, Norveç, İngiltere, Fransa, Moldova, Güney Kore, Hindistan, Avusturya, BAE, İspanya, Avustralya ve Macaristan) şirketlerin 2011 yılı sonuna kadar küçük ve orta ölçekli şirketlerden oluşan bir profil çizdikleri görülmektedir. Ancak 2011 Kasım ayında, dünyanın önde gelen enerji şirketi Exxon Mobil (ABD), 2012 Temmuz ve Ağustos aylarında ise ikinci büyük ABD şirketi Chevron'un, ayrıca Fransız TOTAL ve Rus Gazprom Neft'in peş peşe IKBY enerji sektörüne girişleriyle, birinci ligde yer alan büyük uluslararası enerji şirketleri de bu bölgede faaliyet gösterme niyetlerini ortaya koymuşlardır. Bu kararlarında, IKBY'nin, tahmini 45 milyar ham petrol ve 3-6 trilyon m³ doğal gaz rezervlerinin ve Irak merkezi hükümeti ile akdedilen hizmet sözleşmelerine kıyasla IKBY'nin sunduğu ÜPS seçeneğinin daha çekici olmasının önemli rol oynadığı değerlendirilmektedir. IKBY, neticelendirdiği bu sözleşmelerin Irak Anayasası ile uyumlu olduğunu her vesileyle beyan etmektedir.

Irak Anayasası'nın 111. Maddesinde, "Irak'ta bulunan petrol ve doğal gaz, çeşitli bölge ve vilayetlerde yaşayan bütün Irak halkının malıdır" denilmektedir. Diğer bir deyişle, ham petrol, doğal gaz ve petrol ürünlerinin ihracından elde edilecek gelirlerin adil bir şekilde ülke içinde paylaşılması temel ilke olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, Irak Anayasası'nın 112. Maddesi, Anayasa'nın kabul edildiği 15 Ekim 2005 tarihinde mevcut olan sahalardan (anılan dönemde üretim yapılan, geliştirme faaliyetlerinde bulunulan saha) çıkarılan petrol ve gaza ilişkin hükümleri içermekte ve bu çerçevede sözkonusu petrol ve gazın yönetiminin Federal Hükümet tarafından, ilgili bölgesel yönetim ve vilayetlerle işbirliği halinde gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. IKBY'nin bugüne kadar akdettiği tüm ÜPS'ler yeni sahalara yöneliktir. Öte yandan, Federal Irak Hükümetinin sahip olduğu münhasır yetkilerin sıralandığı Irak Anayasası'nın 110. Maddesinde, keza yetkileri federal ve bölgesel yönetimler arasında paylaşımın 114. Maddede, enerji sektörüne yönelik faaliyetlerle ilgili özel bir hüküm bulunmadığı dikkat çekmektedir.

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI
(66625779-026.21-2013-28330 sayılı yazının ekidir)

Enerji alanında iŐbirliĐine yönelik olarak uluslararası anlaşma niteliğinde bir belge bulunmamaktadır. Irak'taki bölgesel yönetimin ve vilayetlerin ne tür anlaŐmalar imzalayabilecekleri bellidir. Öte yandan, diğer birçok alanda olduğu üzere, őirketlerimiz IKBY'nin enerji sektöründe de faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda,  lkemizle IKBY arasında, zaman zaman bazı kesintilerle geçtiğimiz yaz aylarından bu yana sürdürülen ham petrol/kondensat-petrol ürünleri ticareti de özel sektör tarafından gerçekleŐtirilmektedir. Söz konusu ticareti gerçekleŐtirecek şirketlerin ülkemiz ve IKBY ilgili makamlarından gerekli lisansları temin etmeleri gerekmektedir. Aynı şekilde doğal gaz konusunda da yine ilgili makamlardan gerekli lisansların alınması icap etmektedir.

Diğer yandan, Irak'ın siyasi birliğinin ve toprak bütünlüğünün korunması, Türk dış politikasının öncelikli hedefleri arasında yer almakta olup, ülkemizin bu konudaki ilkeli tutumunda herhangi bir deĐiŐikliĐe gidilmesi söz konusu değildir. Ülkemiz bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da dost ve komŐu Irak'ın birlik ve bütünlüğü için çaba sarfetmeyi sürdürecektir.

IKBY ile son dönemde geliŐen iliŐkilerimizin ve muhtelif alanlara yayılan iŐbirliĐimiz, Irak'ın bütünüyle iliŐkilerimizi ikame edici değil, tamamlayıcı bir nitelik taŐımaktadır. Bu bakımdan,  lkemizin IKBY ile iliŐkilerinin Irak'ın birlik ve bütünlüğü açısından herhangi bir tehdit teşkil etmediği, aksine bu ülkenin birlik ve bütünlüğüne katkıda bulunduğu değerlendirilmektedir.